

STUDIJA PRIHVATNIH KAPACITETA TURIZMA NA PODRUČJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Split, 9. srpnja 2018.

TURIZAM U SDŽ RASTE

- Jedna od najvažnijih gospodarskih aktivnosti na području SDŽ
- **Rast** broja turističkih dolazaka i noćenja, **porast** turističke potrošnje, sve **veći interes** za putovanja u SDŽ na glavnim europskim i svjetskim emitivnim tržištima
- Županija se danas može smatrati **turistički razvijenom**

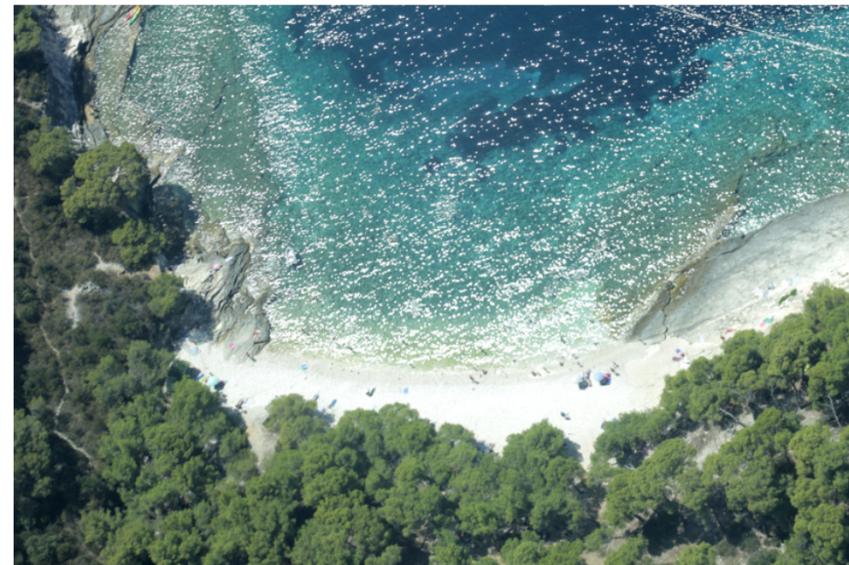
	2017./2014.
HRVATSKA	9,2%
JADRANSKA HRVATSKA	8,9%
Primorsko-goranska županija	7,3%
Istarska županija	9,2%
Dubrovačko-neretvanska županija	9,4%

TURIZAM U SDŽ RASTE, **ALI...**

- Sve jači pritisak na obalne prostore, posebno u sezoni, dovodi **problem održivog rasta i razvoja sve više u fokus raznih javnosti**

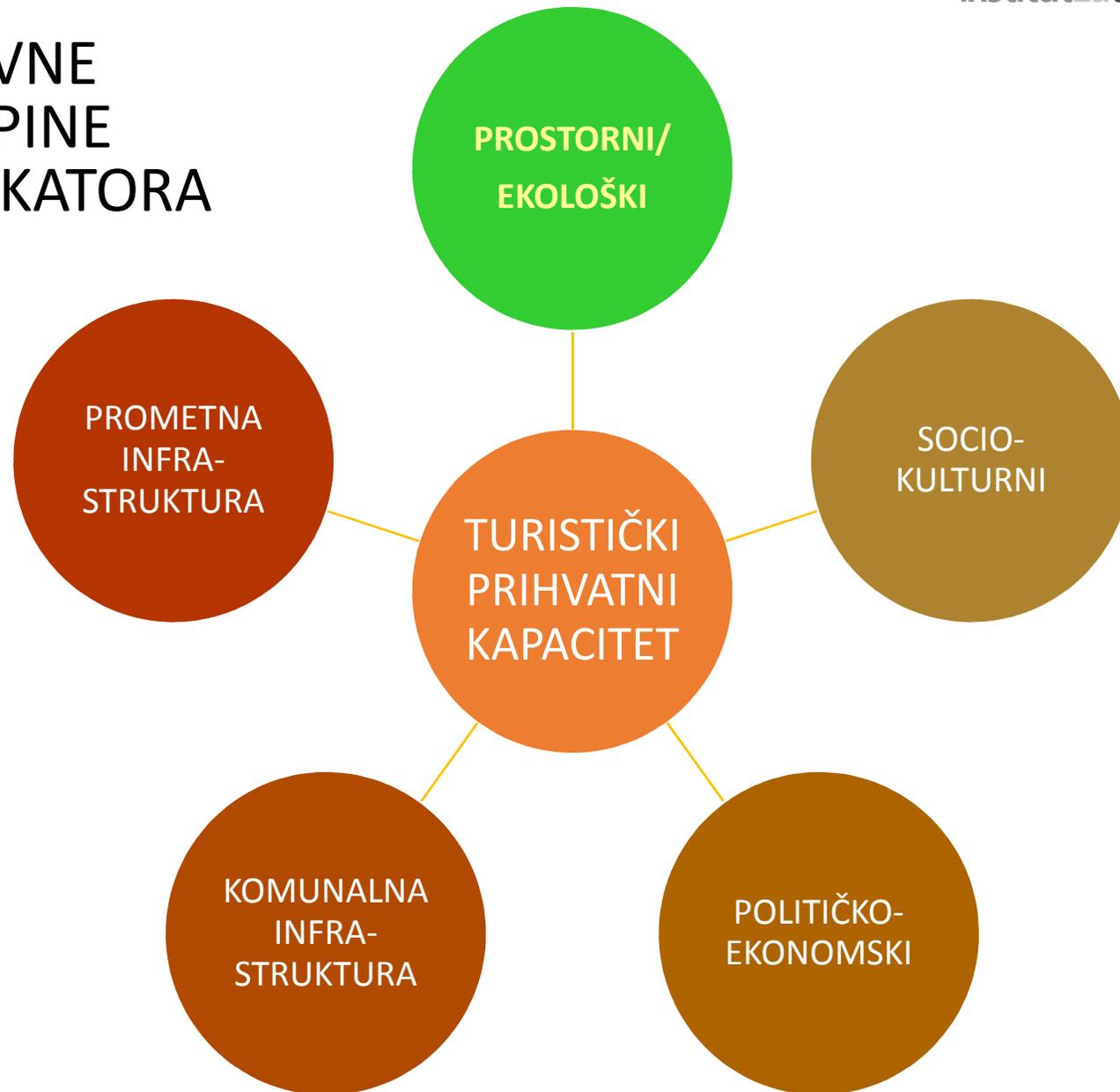
- Je li turista u SDŽ previše ili premalo, kako objektivno to procijeniti?

KONCEPT PRIHVATNOG KAPACITETA I PRISTUP

- U teoriji i u praksi turizma prisutan je koncept turističke održive nosivosti određenog područja, odnosno **prihvatnog kapaciteta**
- Taj je koncept definiran kao *maksimalni broj ljudi koji mogu posjetiti turističku destinaciju u isto vrijeme, bez negativnih utjecaja na fizički, ekonomski i društveni okoliš, te koji ne izaziva neprihvatljivi pad kvalitete zadovoljstva posjetitelja (WTO, 1981).*
- Pristup u ovoj studiji zasniva se na **konceptu ‘uskih grla’/ključnih ograničenja**
- U teoriji i praksi uobičajeno se za procjenu prihvatnog kapaciteta koriste razni **indikator**i, grupirani u više skupina, a koji se s obzirom na mogućnost utjecaja na njih dodatno dijele na nepromjenljive i promjenljive

GLAVNE SKUPINE INDIKATORA

RAZRADA PRIHVATNOG KAPACITETA ZA 7 KLASTERA

PODACI I METODE

Istraživanje stavova javnog sektora o turističkom razvoju u SDŽ (2018.)

37 JLS (12 gradova i 25 općina) od ukupno 55 JLS na području SDŽ, elektronska pošta i telefonski intervju

Istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turističkom razvoju u SDŽ (2017.)

1.500 ispitanika (15-85 godina), reprezentativno na razini klastera, telefonski intervju

Stavovi i potrošnja turista u SDŽ (TOMAS Ljeto 2017.)

1.230 ispitanika u 17 mjesta SDŽ, VII-X 2017., osobni intervju, turisti iz desetak najvažnijih emitivnih tržišta

Sekundarni izvori podataka

DZS, eVisitor, prostorni planovi JLS, javna poduzeća, studije

Obilazak terena

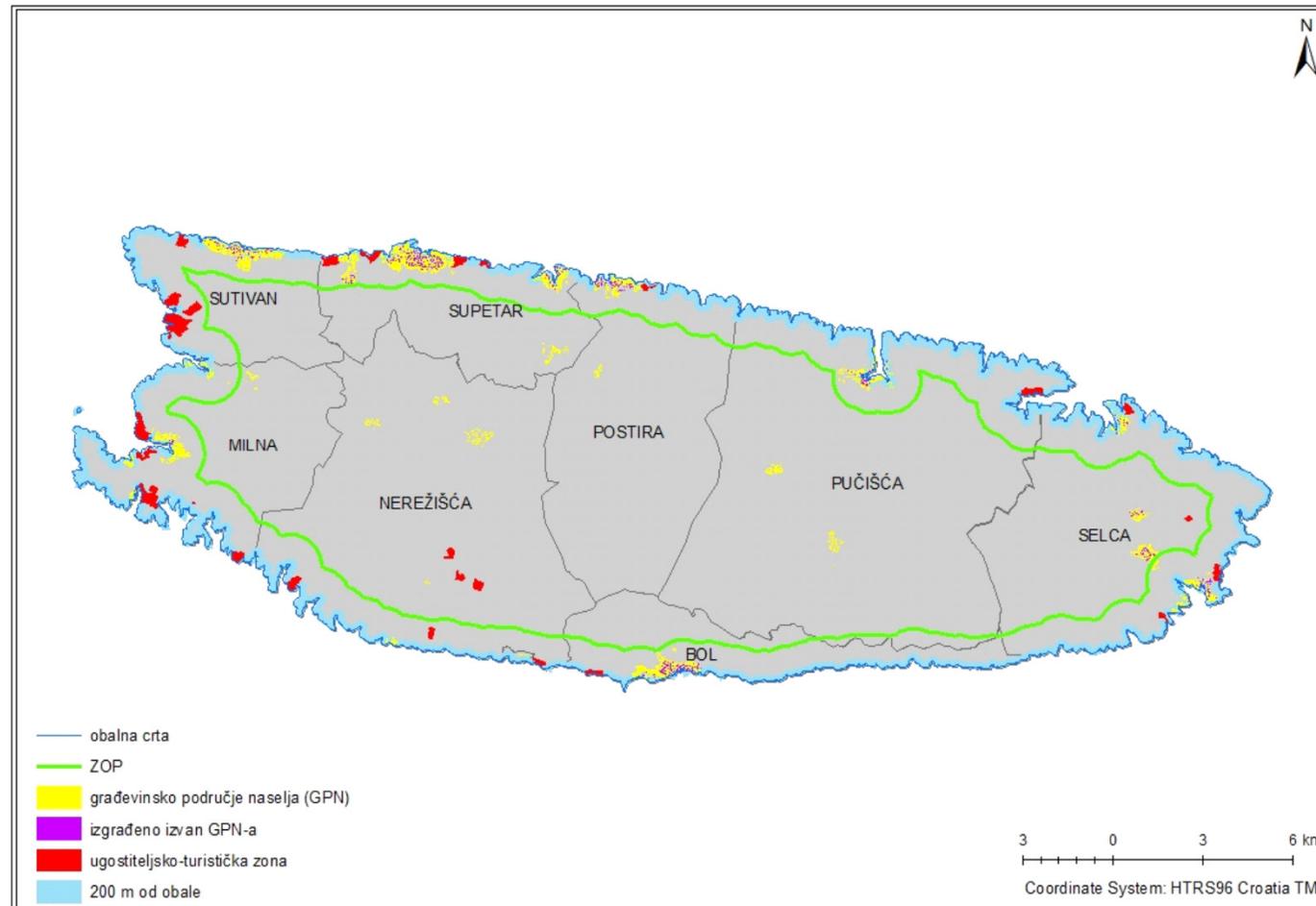
*Automobilom od strane autora
Snimanje iz zraka obalnog prostora, uključujući otoke, u utorak, 8. 8. 2017. godine*

REZULTATI

- **Prostor SDŽ**, kao *nepromjenjivi element* za definiranje prihvatnog kapaciteta, **omogućuje znatno veći turistički promet** nego danas

KLASTER OTOK BRAČ

Analiza
prostora
(GIS)

Prostor SDŽ – ilustracija – usporedba s otocima slične veličine

Otok	Površina u km ²	Broj stanovnika 2016.	Noćenja turista		Broj turista/broj stanovnika (u danu u VIII)
			2017.	VIII 2017.	
Brač	394,6	14.548	1.708.690	532.467	1,2
Hvar	299,7	11.521	1.582.853	525.464	1,5
Vis	90,3	3.528	272.905	86.207	0,8
Ukupno	784,6	29.597	3.564.448	1.144.138	1,2
Krk	406,8	20.585	4.695.910	1.548.252	2,4
Pag	284,6	9.258	2.714.655	1.036.522	3,6
Rab	90,8	9.315	2.015.345	735.731	2,5
Ukupno	782,2	39.158	9.425.910	3.320.505	2,7

Fizički kapacitet plaža procjenjuje se ograničavajućim čimbenikom daljnjeg rasta broja turista u gotovo svim destinacijama na Makarskoj rivijeri te u destinacijama koje su pod dodatnim pritiskom vikendica/stanova za odmor i rekreaciju

Ipak, mnogi dijelovi hrvatske obale na Sjevernom Jadranu turistički dobro funkcioniraju usprkos većih pritisaka na plažni prostor, a slično je i u nekim destinacijama u Španjolskoj, Italiji ili Malti, gdje na površini velikoj poput otoka Hvara boravi trostruko više turista nego na svim otocima Splitsko-dalmatinske županije

Kakvoća mora na plažama nije u ovom trenutku ograničavajući čimbenik daljnjeg rasta turističkog prometa

Međutim, za razliku od otoka, na pojedinim područjima Splitske i Makarske rivijere te grada Splita kakvoća mora nije ocijenjena izvrsnom.

Nedostatak radne snage

predstavlja **potencijalno ograničenje** daljnjeg razvoja

Posebice na otocima

Društveni aspekti - **indeks iritacije**

lokalnih stanovnika prema turistima u pojedinim klasterima dosegao je **graničnu toleranciju** (Brač, Vis), a negdje i **početni stupanj netolerancije** (Split)

34% stanovnika Županije je 'prigrllilo' turiste, 52% tolerira turiste, a 14% se prilagođava promjenom svoje dnevne rutine kako bi izbjegli turiste i gužve. Makarska rivijera prednjači prema broju onih su 'prigrllili' turiste.

Za ilustraciju, odnos broja turista prema broju stanovnika:

Brač - 1,2	Krk - 2,4
Vis - 0,8	Rab - 2,5

Analiza stavova i zadovoljstva

turista ukazuje da to u sadašnjem stanju **nije ograničavajući čimbenik** daljnjeg rasta broja turista u sezoni

Znatno je veća tolerancija turista prema utjecajima turizma na njihov doživljaj destinacija. Iako, zadovoljstvo turista gostoljubivošću lokalnih stanovnika (66%) u nekim je klasterima granično.

KLJUČNA OGRANIČENJA TURISTIČKOG RAZVOJA SDŽ

- Ograničavajući čimbenik daljnjeg rasta turističke aktivnosti u SDŽ su *promjenjivi elementi* prihvatnog kapaciteta, prije svega **komunalna i prometna infrastruktura**, koja nije odgovarajuće pratila ni razvojne potrebe domaćeg stanovništva, a turistička potražnja je te probleme samo još dodatno potencirala

KLJUČNA OGRANIČENJA TURISTIČKOG RAZVOJA SDŽ

- Potpuno **neprihvatljivo zbrinjavanje otpada** na području cijele SDŽ
- **Elektro-energetski sustav je na rubu izdržljivosti** (opterećenje dalekovoda u Splitu je blizu termičke granice prijenosa, sustav nije spreman za prihvrat električne energije iz obnovljivih izvora, koji se usto skoro uopće ne koriste)
- **Vrlo loše stanje vodoopskrbe** – Splitska aglomeracija opskrbljuje se vodom iz samo jednog izvora (Jadro), gubici u prijenosu veći su od 50%, na nekim područjima opskrba pitkom vodom je na rubu dostatnosti u sezoni, a postojeći kapaciteti na granici potpune iskorištenosti (Makarska, Vis)
- **Neodgovarajuća odvodnja** – kanalizacijska infrastruktura nije završena, a podvodni ispusti uglavnom nemaju prethodni tretman
- **Vrlo slaba propusna moć prometnica** (Grad Split, veza Trogir-Split-Omiš)
- Veliki nedostatak **parkirališnih mjesta** u gradu Splitu i glavnim mjestima Splitske i Makarske rivijere, ali i nekih otočnih mjesta (osobito grad Hvar)

KLJUČNA OGRANIČENJA TURISTIČKOG RAZVOJA SDŽ PREMA KLASTERIMA

Grupa indikatora		Indikator / Klaster	Grad Split	Splitska rivijera	Makar-ska rivijera	Otok Brač	Otok Hvar	Otok Vis	Dalma-tinska Zagora
zadovoljavajuće 	Prostorno-ekološki indikatori	Plažni kapaciteti							
		Kakvoća mora							
		Zaštićena prirodna baština							
		Izgrađenost							
granično 	Komunalna infrastruktura	Opskrba električnom energijom							
		Vodoopskrba							
		Odvodnja							
		Odlaganje krutog otpada							
nezadovoljavajuće 	Prometna infrastruktura	Cestovni promet (gužve)							
		Promet u mirovanju (parkirališna mjesta)							
		Nautički turizam							
Socio-kulturni indikatori	Dobno-spolna struktura								
	Odnos između domicilnog stanovništva i turista								
	Zadovoljstvo turista ponudom								
Političko-ekonomski indikatori	Stavovi lokalnog stanovništva o turizmu								
	Politička podrška daljnjem razvoju turizma								

PROCJENA PRIHVATNOG KAPACITETA SDŽ

- **Broj turista u srpnju i kolovozu na području SDŽ ne bi se trebao povećavati** osim u Dalmatinskoj zagori, ukoliko se žele izbjeći potencijalno realna incidentna stanja kao posljedica neprimjerne i neprilagođene komunalne i prometne infrastrukture
- Prepoznata 'uska grla' za sada **ne ograničavaju razvoj turizma u pred i post sezoni** (lipanj i rujan), a naročito ne u ostalim mjesecima

KLASTER	Procjena maksimalnog broja noćenja u mjesecu u sezoni
Grad Split	670.000
Splitska rivijera	1.950.000
Makarska rivijera	2.000.000
otok Brač	590.000
otok Hvar	560.000
otok Vis	93.000
Dalmatinska Zagora	98.000
SDŽ UKUPNO	5.961.000

≈ 200.000 turista prosječno dnevno

ZAKLJUČCI

- Uz pretpostavku rješavanja uskih grla, **potencijali za daljnji rast i razvoj turizma u sezoni postoje** u svim klasterima
- **Svrha ovog projekta nije zaustavljanje turističkog razvoja na području SDŽ**, nego jasno ukazivanje na to da postoje ograničenja tog razvoja koja bi, ako se ne riješe u doglednom razdoblju, mogla uskoro rezultirati velikim problemima u glavnoj turističkoj sezoni
- Ti bi **problemi mogli imati neželjene posljedice na iduće dolaske**, kvalitetu turističkog proizvoda, a time i na turističku potrošnju i prihode od turizma
- Bez znatnijeg **uključivanja lokalne samouprave u rješavanje komunalnih i prometnih problema te rješavanja problema radne snage na otocima**, daljnji rast broja turista mogao bi značiti probleme u turističkom sustavu na pojedinim mjestima, što bi imalo posljedice na gospodarstvo Županije i zadovoljstvo njezinih građana

HVALA NA POZORNOSTI!